

Donderdag 14 juni 1917 – ochtendeditie

Uit Luikerland.

Luik, 2 juni.

Alea iacta est! De teerling is geworpen. Geheel Vlaanderen is met één stoot en één kracht de Rubicon over. De wereldberoemde en aloude hogeschool van Leuven, de Alma Mater van de Belgische katholieken en de ganse christelijkheid hier, is gesplitst. Weldra zal het bisschoppelijk gezag, heel zeker door de mond van kardinaal Mercier, de aartsbisschop van Mechelen, primaat van België, deze splitsing officieel verkondigen en het zal een voltrokken feit zijn, waartegen niemand nog iets zal vermogen. De katholieke hogeschool gaat in twee. De Franstalige zal te Leuven blijven en de Vlaamse te Mechelen worden ingericht. De eerste dag van de heropening zal voor beide instellingen alles klaar zijn. De wetenschappelijke instellingen en verzamelingen blijven. De leraars, de twee talen machtig, zullen te Leuven en te Mechelen doceren.

Men kan zich afvragen waarom dan niet het grondig Vlaamse Leuven de Vlaamse hogeschool heeft behouden en de Franstalige niet naar het Walenland is overgegaan. Men mag niet vergeten, dat de grote meerderheid van de katholieke studenten Vlamingen zijn. In het Walenland zou men moeilijk, toch zeker enkel met veel kosten, gebouwen beschikbaar hebben gekregen, terwijl Mechelen wel veel gemakkelijker een onderkomen voor de nieuwe instelling zal vinden. Zo wij ons niet vergissen heeft die mooie, kalme en nog onverbasterde Vlaamse stad wel zeer geschikte toevluchtsoorden bij de hand om een zo belangrijke instelling als de Vlaamse hogeschool zal zijn zonder veel kommer in gang te helpen.

Het besluit van de splitsing komt zo plots als een geloofsveropenbaring. Van de voorafgaandelijke besprekingen is tot in de jongste dagen niets vernomen dan enkel wat de stem van bisschop Rutten, zoals ik u mocht schrijven, daarvan mededeelde, bij gelegenheid van zijn vijftigste verjaring als priester. Het besluit van de splitsing treft te meer, daar aartsbisschop Mercier, sedert jaren hier zeer hoog in aanzien, toch bekend stand als een brede, invloedrijke macht, die geen vonkje vuur in zijn mooie ziel kon doen branden tot voordeel en tot ontvoogding van het Vlaamse volk. Bovendien had hij de grote meerderheid van de bisschoppen aan zijn kant en niemand, ik zegde het u reeds, dan enkel bisschop Rutten was bereid om stappen voor de gewichtige hervorming te doen.

Is het nu eigenlijk alleen aan de Luikse prelaat te danken wat zo met één slag is ruchtbaar geworden, wat het christelijk volk van Vlaanderen zozeer heeft ontroerd en verheugd? De toekomst zal het misschien uitbrengen. Naar onze bescheiden mening echter, is het enkel de dwang geweest, die te Leuven de zaken naar een nieuwe toekomst heeft gestuurd. Het was immers te vrezen, wat zeg ik, het zou stellig zeker zijn geworden, dat een groot aantal Vlaamse studenten, zo spoedig weer alles na de oorlog vlot zou geraken, de hogeschool van Gent zouden verkiezen boven de voor Vlaanderen, dus voor meer dan 4 miljoen naar kennis en hoger leven dorstende mensen, gans onmondige doch algeheel verfranste hogeschool van Leuven. Alzo zou een ruim deel van onze jongelingschap onder de herdersstaf der geestelijkheid weg geraken, een wereldse leer zou een wereldse geest verwekken, de invloed van dogma en geloof zou verzwakken, het volk zou wijder gaan redeneren, het gevaar voor geloof en kuddeleven zou groot zijn.

Door de vervlaamsing van de katholieke Alma Mater, komt m.i. ook de hogeschool van Gent vaster te staan en Gent zal de Vlaamse vrijzinnige jeugd lokken en Leuven meer de andere. Nu wordt in gans

Vlaams België alle onderwijs van laag tot hoog geheel in de taal van het volk gegeven. Men kan zich niet inbeelden dat het middelbaar onderwijs – in het lagere gaat het reeds zoals het hoort – dat het middelbaar lager en hoger onderwijs verfranst zal blijven en toch in staat zal zijn onze jeugd tot hoger onderwijs voor te bereiden! Het Frans is thans veroordeeld om beslist niet enkel meer een tweede taal te worden, doch een, die men als nuttige en mooie vreemde taal zal aanleren, zoals Duits en Engels.

Het gesproken Frans ging in de jongste 20 jaar verbazend de kreeftengang. De gewone burgerij heeft het uit de familiekring laten gaan voor het plat Vlaams en ze zal nooit liever gejuicht hebben, dan in de naaste toekomst, wanneer haar zonen zullen kaart spelen, zullen dansen en – dit zal lastiger gaan! – met de juffrouwen beschaafd Nederlands spreken. Ik bleef er echter borg voor, dat het volk goed zal leren spreken. Het zal zijn taal veredelen en de Walen, die overal in Vlaanderen iemand en vaak velen vonden, die Frans spraken, zullen weldra minder gediend zijn en beseffen, dat hun eentaligheid hinderlijk wordt. Zoals wij Frans leren om ons in het Walenland te behelpen, zullen zij Nederland te hulp roepen om met de meerderheid van ons volk in gemeenschap te kunnen blijven. De Walen zijn zo verstandig als ... wij.

Ik kan juichen uit vol hart, dat mijn Limburg, mijn geboorteparadijs, voor de toekomst tegen verfransing is beschut. Deze provincie, geroepen om de rijkste te worden van België, zal weldra een jonge schaar onderlegden en geleerden van alle aard thuis krijgen, die tot volk en arbeider zullen kunnen gaan om hun in eigen woord de geheimen en moeilijkheden te verklaren van de grootse arbeid, die ons nieuw nijverheidsgebied zal vergen om een schitterende toekomst tegemoet te gaan.

En we bekomen meteen een opperste kostbaarheid, niet enkel heel zeker een geweldige opbloei van onze fraaie letteren, maar bovendien een schat van wetenschap in eigen taal, die zal gedeeltelijk in handen van het volk komen. Onze boekhandel zal verbazende uitbreiding nemen. Onze schrijvers zullen moediger en flinker dan ooit worden. De volkeren van gans ons taalgebied zullen we beter schatten, omdat we ze nauwer zullen naderen. Vooral Nederland zal ons trouwer dan ooit de hand geven.

Donderdag 14 juni 1917 – avondeditie

Londen, 13 juni. Officieel avondbericht. Haig meldt dat sedert 7 juni in het geheel 7342 gevangenen (waaronder 145 officieren) genomen zijn en verder 47 kanonnen, 242 machinegeweren en 60 mijnwerpers buitgemaakt zijn.

In luchtgevechten zijn vandaag 6 Duitse vliegtuigen naar beneden geschoten of gedreven, al de onze zijn veilig teruggekeerd.

Berlijn, 14 juni. Officieel: Legergroep prins Rupprecht: Zowel in Vlaanderen als in Artois was slechts in enkele vakken het artilleriegevecht hevig. Ten oosten van leper brachten wij mijnen tot ontploffing die in de Engelse stellingen verwoestingen aanrichtten. Tot kleine gevechten in het voorterrein kwam het ten zuiden van de Douve.

De toestand is onveranderd gebleven.

Berlijn, 14 juni. In de boog van Wijtschate hebben de Engelsen, bij het inrichten van hun stellingen en de aanvulling en aanvoer, nog altijd te kampen met de moeilijkheden van het door mijnen en granaten geheel verwoeste terrein. De Engelsen hadden

vermoedelijk gehoopt door geweldige ontploffingen een doorbraak te bewerkstelligen. De koelbloedigheid en dapperheid van de Duitse verdedigers, die zich door de vreselijke verwoestingen van de ontplofte mijnen geen schrik lieten aanjagen, en aan de aanstormende overmacht het terrein stap voor stap betwistten, verijdelden echter de op zo grote schaal ontworpen doorbraak. Door de terugtrekking van de Duitse linie in de linie Hollebeke-Waasten verloren de Engelsen alle vroegere voordelen.

Toen de Engelse batterijen zich in de nieuwe stellingen wilden inschieten, leden zij door het vuur van de Duitse artillerie, die de afstand goed kende, zware verliezen.

In een niet minder moeilijke toestand verkeert de Engelse infanterie, die in het Duitse roffelvuur, zo goed en zo kwaad als het gaat, nieuwe loopgraven moet delven.

Deze ongunstige omstandigheden hebben de Engelsen vermoedelijk aanleiding gegeven een poging te doen om aan hun troepen in de boog van Wijtschate door een aanval op de linie Waasten-La Bassée lucht te verschaffen. Maar wij kregen dat plan bijtijds in de gaten en de met troepen gevulde loopgraven werden met vernietigingsvuur bestookt. Alleen ten zuiden van de Pottenbakkerijhoeve slaagden de Engelsen er in, uit hun loopgraven op te rukken. Met zware verliezen moesten zij weer terug. Ook een tweede poging mislukte.

Londen, 14 juni. Reuters bijzondere correspondent bij de Engelse troepen in Frankrijk seinde gisteren: Onze vechtende patrouilles blijven in nauwe aanraking met de Duitse linie. Deze blijkt onder onze druk langzaam terug te trekken tussen Waasten en een punt ten oosten van Wambeke. De tegenwoordige fase van de gevechten aan dit deel van het front herinnert aan de Duitse terugtocht in februari en maart.

De Duitse draadloze berichten doen nog buitensporige pogingen om de zakkende moed van de Duitsers in hun eigen land op te beuren. Gisteren deelden zij mede, dat de Engelse cavalerie 's middags een charge uitvoerde tegen onze linies ten oosten van Mesen. Slechts weinige overlevenden keerden terug. Men zou zich op grond van dit bericht een soort van charge van Balaklava voorstellen, maar als er werkelijk iets van die aard is gebeurd, moet het een treffen geweest zijn met een bereden patrouille van op zijn hoogst zes man.

Het is mogelijk dat zij een charge gedaan hebben op een machinegeweerstelling of op een vooruitgeschoven post en dat zij daar een paar man aan doden bij verloren. Maar al zijn ze allemaal teruggekeerd – dat valt niet te ontkennen – dan is toch nog wel de uitdrukking “enige overlevenden” van toepassing.

Onze artillerie zet zijn donder voort, 's ochtends, 's middags en 's nachts en voor de vijand moet het een haast onoplosbaar probleem zijn om voedsel, water en munitie aan te voeren. En indien het transport het leger niet kan bereiken, dan zal het leger naar het transport terug moeten gaan.

Lloyd George

Men weet dat bij de verovering van Wijtschate en Mesen een grote ontploffing een belangrijke rol gespeeld heeft. Lloyd George die er van te voren van op de hoogte was gebracht liet zich 's ochtends tegen drie uur wakken. Hij bevond zich namelijk te Walton Heath. Inderdaad heeft Lloyd George de ontploffing duidelijk kunnen horen. Ze was zo hevig dat in Kent en zelfs in Londen velen er wakker van werden.